

מטאמורפוזיס באישולחן שבת

תשפ"ה	בני ברק	ירושלים	חיפה	באר שבע
הדלקת נרות	6:19	6:04	6:10	6:21
מוצאי שבת	7:17	7:15	7:16	7:17
דבינו תם	7:53	7:55	7:54	7:55

נא לשמור על קדושת הגליון

נצרים

שעור על יצר הרע

"כי ידעתי את יצרו" (א-כא) כפאָשער הרבי מהוסיאטין הגיע לגיל מצוות, שאָלו אותו: "איך יכלת לעמוד לבדך נגד פתויי יצר הרע במשך שלש עשרה שנים, בלא עזרתו של יצר הטוב, שבא לחזק את האדם רק בהגיעו לגיל מצוות?"

ענה הילד: "על פי ההלכה (שלחן ערוך, חשון משפט ז-ה), אסור לשמע בעל דין אחד מבלי לשמע את הצד שכנגדו. ולכן אמרתי ליצר הרע שימתין עד שאהיה בן י"ג שנה, כי רק אז אוכל לשמע גם את טענותיו של יצר הטוב". רמז לדבר מהפסוק "במה יזכה נער את אחרו" (תהלים קט-ט) - כלומר, במה יוכל נער לגבר ולנצח את יצר הרע? לשמור כדברך, שישמור, יחפה - מלשון "ואביו שמר את הדבר" (בראשית לו-יא), ופרש רש"י ז"ל: היה ממתין ומצפה מתי יבוא. שאֵל נוספת שואל גאון תפארת ישראל, מרן החיד"א זצ"ל: כיצד יצר הטוב, שמגיע רק בגיל י"ג שנים, יכול לנצח את יצר הרע ששוכן באדם מאז יום הולדו? הרי יש לו חזקה!

אֵלָא שעל פי ההלכה (שלחן ערוך, חשון משפט קמט-ט), אין מחזיקין בנכסי קטן. כלומר, אם אדם השתלט על שדה של קטן אפלו במשך שלש שנים ויותר - אין לו חזקה, מפני שהקטן אינו יודע למחות בו. הוא הדין ביצר הרע - מפני שהקטן אינו יודע למחות ביצרו, אין חזקתו חזקה, ויכול לבוא יצר הטוב ולגבר על יצר הרע! עוד תרץ: יצר הרע מכנה "כסיל", ונפסק להלכה: שיטה שהחזיק - אין זו חזקה (חשון משפט קמ-יח).

כלנו מתפללים ומיחלים שהשנה הבאה תהיה טובה יותר, אבל אין איש יודע באמת מה נגזר עליו. אנשים רבים בשנה שעברה לחצו ידים בסוף התפלה בלי ראש השנה ואף ברכו אחד את השני ב"תזכו לשנים רבות נעימות וטובות", אבל לדאבון הלב - חלקם כבר אינם אתנו.

מי לא רוצה בריאות, ילדים טובים, אשר פנימי, הצלחה בחנוך הילדים, פרנסה טובה, זוג הגון לילדים, שלום בית, הצלחה בלמוד התורה? אבל אל לנו לשכח - גם בורא עולם רוצה מאתנו!

אדם אחד רצה לרכש דירה. הוא פנה למנהל הבנק כדי שיאשר לו הלוואת משכנתא. מנהל הבנק בדק כיצד מתנהל חשבונו של הקלוה, ושאָל אותו מה הם מקורות פרנסתו וכיצד הוא מתכנן להחזיר את המשכנתא בכל חודש.

כך גם בורא עולם - הוא שמח לתת לנו, אבל רוצה שה"חשבון" שלנו יהיה מאוזן. רוצה לראות מה אנו מקבלים על עצמנו, כיצד אנו מתכננים להתעלל ולהיות טובים יותר - הן כלפי שמים והן כלפי הבריות. גורל השנה הבאה עומד כרגע על כף המאזנים, ולכל שנוי בטובה יש משקל רב.

כשמנוף מרים קרואן - כל עוד הקרואן נמצא באויר, נתן להזיזו בהנף יד, אבל כאשר הוא יורד ומנח ארצה - קשה מאד להזיזו. כרגע אנו במצב של "תלויים ועומדים" והכל נתן עדן לשנוי. "תלויים" - כאדם שהתבלבב כבר נתון בצנארו, "ועומדים" - שיש כסא תחת רגליו, והתלון מזמן להדף את הכסא מתחתיו. בהפטר "שבת תשובה", אנו קוראים את קריאתו של הנביא הושע: "שובה ישראל עד ה' אלקיך כי כשלת בעונך" (הושע יד-ב).

כאשר הנביא ישעיה רצה לתאר את הפגם שנוצר כתוצאה מחטאי האדם, הוא דמה זאת לעננים שמכסים את אור השמש: "מחיתי קעב פשעיה וכענן חטאתיה" (ישעיה מד-בב). אף על פי שהעננים הם אפסיים ביחס לגדלה של השמש - הם מצליחים למעט ולהסתיר את אורה. כך גם העוונות - על אף שהם דקים, הם מהווים חציצה בינינו לבין קוננו, והרשעים "בחשך יתהלכו" (תהלים 35-ה). על כן, עלינו למרה לעשות תשובה, וטובה שעה אחת קדם! אב אחד חפש זמן רב את בנו הקטן בים, אבל לא מצאו. המציל קרא במערכת הכריזה: "שלומי! נא להגיע לתחנת ההצלה, אבא שלך מחפה לך בסכת המצילו!"

אין קול ואין עונה. עברו כמה דקות, אבל שלומי לא הגיע... האבא נלחץ עוד יותר והתחיל לבכות. שוב קראו במערכת הכריזה, אבל שלומי לא בא... לפתע, כעבור חצי שעה - סוף סוף שלומי הגיע!

לבסוף, כאשר האגנה הגיעה לנמל חיפה, נפתחו הארגונים של הנוסעים. כלם נדהמו לראות כי רב התפוחים שהיו בבטן האגנה נקבחו ואינם ראויים למאכל. לעומת זאת, התפוחים של ר' אברהם ישאל נותרו רעננים, פנים וטריים. הוא מכר אותם במחיר טוב, והם סייעו לו ולמשפחתו להתאקלם בארץ.

הנוסעים ראו במוחש, כיצד מי שבוחר לשמור את מצוות התורה – אינו מפסיד, אלא להפך – זוכה לברכה ולהצלחה. **ומכאן התשובה לשאלתנו:** כל יהודי שגדל על ערכי התורה והמצוות יודע היטב: לבחור בדרך התורה – פרושו לבחור בחיים ובטוב. ולחלופין – מי שנמשך אחר יצרו ועובר על דברי ה' – בוחר ברע. כך חנניו, וזו האמת הפשוטה.

אלא שלא תמיד רואים זאת בעיניים. בעולם הזה, השכר והענש אינם תמיד גלויים – הם שמורים לעולם הבא. אבל לפעמים, הקדוש ברוך הוא מזכה את האדם לראות כבר כאן, בעולם הזה, כיצד שמירת מצוות מביאה ברכה, ואלו העברה – מביאה הפסד. לכך רומזת התורה במלה "ראה": יש מקרים שבהם הבחירה בטוב או ברע נכרת לעין ממש – "נתתי לפניך היום..." – הבחירה מנחת לפניך, מוחשית, גלויה ונראית. (על פי הספר "למדת")

לא נתן לתאר את ההתרגשות שאחזה באבא כשראה את בנו בריא ושלם. הוא חבק אותו ובכה, הפעם לא מתוך דאגה, אלא מתוך התרגשות. בורא עולם לא אבד לו רק ילד אחד, אבדו לו מליונים של יהודים! כמה צער יש לשכינה!

כמה הקדוש ברוך הוא שמח על כל בן אובד ששב אליו בתשובה... אין לתאר את שמחתו במלים!

כמוכן שהקדוש ברוך הוא ימיר טובה גדולה לזה ש"מצא" את בנו והחזיר אותו אליו, כמו שאמר הנביא: "ואם תוציא יקר מזולל – כפי תהיה" (יחזקאל טו-טז). אם תזכה להחזיר אנשים בתשובה – תהיה כפיו של הקדוש ברוך הוא, וכל ברכה שתברך – תתקדם!

אנו נמצאים לפני עשרת ימי תשובה, שבהם יש סיעתא דשמיא גדולה לשוב בתשובה ואף להשיב את אחינו התועים לדרך הנכונה. אם נתאמץ בענינו, נזכה שהקדוש ברוך הוא יתתנו בספרם של צדיקים לאלתר לחיים טובים, ארזים ומתקנים, וימלא כל משאלות לבנו לטובה. (מה אהבתי תורתך)

הבוחר בתורה – בוחר בטוב!

"ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המוות ואת הרע" (ל-טו) לכאורה יש להבין, מדוע בחרה התורה לפתח את פסוק הבחירה במלה "ראה"? מה המשמעות בכך שהתורה מבקשת מאתנו "לראות" את האפשרויות של חיים וטוב מול מוות ורע – ולא רק לדעת או לשמע עליהן? את התשובה נבין על פי המעשה שלפנינו:

לאחר סיום מלחמת העולם השנייה, נותרו בפולין יהודים ספורים, שהיו תחת שלטון קומוניסטי שחסם בפניהם את היציאה לארץ ישראל. לאחר שנים של המתנה, בשנת תש"י, נפתח פתח צר בגבולות המדינה, ורבים מן הנצולים יצאו למסע אל ארץ הקודש. אחת הספינות שעשתה את דרכה אל ישראל, עגנה ביום ששי סמוך לכניסת השבת בחופי ונציה שבאיטליה. בבקר השבת הגיעו סוחרים מקומיים אל אזור הנמל, והציעו סחורות נדירות לנוסעים, שלא ראו מוצרים כאלו בפולין המדכאת. רבים מהנוסעים לא הצליחו לעמוד בפיתוי, ומיד מהרו לרכש מכל הבא לידם. בין הנוסעים היה גם ר' אברהם ישראל ארנברג, הוא עצר את עצמו ונזכר: "שבת היום! ש-ב-ת!" זעק בלבו.

הנוסעים כלו את רב כספם בקניית סחורות, בתקנה להתפרנס מהן בארץ ישראל. המוצר הנמכר ביותר היה ארגונים גדולים של תפוחי עץ. הנוסעים קנו מהם בשפע, מתוך מחשבה שאולי יוכלו למכר בארץ ולהפיק רווח נאה. כמה מהנוסעים פנו אל ר' אברהם וישאלו: "מדוע אינך מוצל את ההזדמנות? אם תרכש כאן תפוחים, תוכל להרויח בארץ כסף רב!" אך הוא סרב בתקף ואמר כי קדשת השבת חשובה לו יותר מכל רווח אפשרי.

בהמשך ההפלגה, כשהשבת כבר יצאה, נתנה הוראה לנוסעים להעביר את חפציהם לאניה "גלילה", אשר היתה מיעדת להוביל אותם לארץ ישראל. רב הנוסעים נאלצו להעמיס את ארגוני התפוחים שלהם על עגלות ולהעזר בסבלים איטלקים. המלחים פקדו עליהם להעביר את מטעניהם אל בטן האניה. הנוסעים מחו, אך לא היתה להם ברירה.

למחרת בבקר, גלו הנוסעים כי האניה עדיין ממתינה בנמל עקב עכוב בלתי צפוי. ר' אברהם וישראל נצלו את הזמן ויחד אל הנמל, שם מצא את הסוחרים ששבו להציע את מרצלתם. הפעם, מחירי התפוחים ירדו פלאים, שכן רב הכסף של הנוסעים אזל ביום הקודם. הוא רכש כמה ארגונים, הקפיד לבחור את הפרות הטובים ביותר ושמר אותם בתא, הרחוק מבטן האניה. במהלך ההפלגה, דאג ר' אברהם וישראל לאורך את ארגוניו, לדאג שהתפוחים ישארו טריים ולשמרם במצב מיטבי. חבריו נאלצו להקניס את המטען שלהם למקום שלא היה בשליטתם, אך הוא הצליח להחזיק את הסחורה שלו לידו.

לח
הכלכות כיבוד אדם

'אירכון' לח

הכלכות כיבוד הורים ע"פ פסקי הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א

ימתין מלאכל עד שאביו יתחיל לאכל

שאלה: הבן אוכל סעודה אצל אביו. האם הוא צריך להמתין עד שאביו יתחיל לאכל?

תשובה: נאמר במסכת דרך ארץ רבה פ"ה: שנים שהיו יושבים על שלחן אחד - הגדול שבהם שולח ידו תחלה, ואחר כך הקטן. ואם שלח הקטן - הרי זה גרגון. ופסק ה"שלחן ערוך" (אורח חיים קס"ט) שאין לטעם מפרנסת המוציא לפני הבועז, כי אין זה מדרג כבוד. ולכן, אם האכל הגש לשלחן בצלחת מרקזית, אסור לבן לקחת מהאכל כל זמן שאביו לא לקח, והבן צריך להמתין עד שאביו יתחיל לאכל. אבל אם כל אחד מהסועדים קבל מנה בצלחת שעומדת לפניו - מתר להם להתחיל לאכל ולא צריך להמתין לאבא, כי קבלת המנה לצלחת היא כקבלת רשות לאכל.

וכמו כן אם האבא אומר לכל הסועדים שלא ימתינו לו ויתחילו לאכל - מתר להם לאכל אפילו שאביהם עדיין לא אוכל.

כתב הגר"ח פלאג' זצ"ל (כף החיים כד, כג) שיש לאדם להרגיל את ילדיו הקטנים שלא יפשוטו את ידיהם לקערה לפני שהוא ואשתו לוקחים ממנה.

(באדיבות הרב בן ציון גולדברג ידלר שליט"א עורך הספר "למען 'אירכון' (yadlerben@gmail.com)

מבצע ענק!
מזמינים מנוי
לזיכוי הרבים
נגן DOQO איכותי
לחפצת 25 עלונים
לכל שבת וחג
80 ש"ח לחודש
*בהתחייבות לשנה הראשונה

מבצעים מנוי
לחפצת 25 עלונים
לכל שבת וחג
80 ש"ח לחודש
*בהתחייבות לשנה הראשונה

8 ספרים לבחירה ועוד מתנות נוספות!
1-800-39-39-38

לוח שנה תשפ"ו

חבית חטעמים לשולחן שבת
ניתן להשיג בדרשת חנויות יפה נוף ובחנויות הספרים המובחרות
או בטל. 1-800-39-39-38